

Małgorzata Wojtarowicz

Sprawozdanie z VI Międzynarodowego Seminarium Poligraficznego „50 lat psychofizjologicznych badań poligraficznych w polskim procesie karnym”

W dniach 25–27 września 2013 r. w Wąplewie odbyło się VI Międzynarodowe Seminarium Poligraficzne, w tym roku poświęcone psychofizjologicznym badaniom poligraficznym z okazji 50-lecia ich zastosowania w polskim procesie karnym. Międzynarodowe Seminarium Poligraficzne zostało zainicjowane w 2008 r. przez Wydział Badań Poligraficznych Zarządu Dochodzeniowo-Śledczego Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej. W tym roku towarzyszyła mu wystawa poligrafów analogowych i podręczników związanych z tą tematyką.

Uczestników uroczystie powitał komendant główny Żandarmerii Wojskowej gen. dyw. dr Mirosław Rozmus, podkreślając istotną rolę badań poligraficznych dla pracowników służb mundurowych. Następnie ppłk Piotr Sukiennik z Wydziału Badań Poligraficznych Zarządu Dochodzeniowo-Śledczego Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej zaprezentował program konferencji, przedstawił zgromadzonych gości, m.in. Ryszarda Jaworskiego, Piotra Herbowskiego, Jana Widackiego, przedstawicieli ABW, policji, ośrodków akademickich, zachęcił też wszystkich uczestników konferencji do obejrzenia filmu poświęconego funkcjonowaniu Żandarmerii Wojskowej i zaprosił do pamiątkowej fotografii.

Kameralny charakter seminarium oraz miła atmosfera sprzyjała konstruktywnej wymianie zdań i opinii. Obecność zarówno praktyków stosujących badania poligraficzne w pracy zawodowej, jak i teoretyków zainteresowanych zagadnieniem, sprzyjała niejednokrotnie gorącym dyskusjom.

Program konferencji podzielony był na 3 panele. Pierwszy, dotyczący historii rozwoju badań poligraficznych w Polsce, otworzył Piotr Herbowski ze Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej z Poznania, a dotyczył 50-lecia badań poligraficznych w polskim procesie karnym. W kolejnym wystąpieniu Ry-

szard Jaworski zaprezentował historię zastosowania badań poligraficznych na Uniwersytecie Wrocławskim. Doktorantki Krakowskiej Akademii, Martyna Huszcza i Agnieszka Domin-Kuźma, zaprezentowały udział Polaków w badaniach stanowiących podstawy instrumentalnej detekcji kłamstwa. Kolejni prelegenci, Aleksandra Cempura i Anna Kasolik, omówiły zastosowanie badań poligraficznych w praktyce. Podkreśliły zagadnienie rozbieżności orzecznictwa sądów w zakresie dowodu z badań poligraficznych (np. wyrok SW w Olsztynie z 30 listopada 1963 r. IV K 94/63; wyrok SN z 25 września 1976 r., II KR 171/76), uznające odpowiednio dopuszczalność, niedopuszczalność badań poligraficznych oraz możliwość uznania za dowód pomocniczy. Następnie Alicja Szatraj z Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego zrelacjonowała historię rozwoju badań poligraficznych w ABW.

Drugi panel dotyczył współczesnych technik zastosowania badań poligraficznych i oceny ich wyników. Swoje badania omówiły Anna Ibek i Małgorzata Wrońska, przedstawiając proces zmian dotyczący opiniowania w ekspertyzie poligraficznej. Tezy oparły na przeprowadzonym badaniu akt, w którym takie badanie było wykonane, wysuwając postulat m.in. ujednolicenia opinii z badania poligraficznego czy stosowanie jednoznaczного, niezapózyczonego z innych dziedzin słownictwa. Powyższe uwagi wywołały gorącą dyskusję, zwłaszcza wśród praktyków. Niezwykle interesujący okazał się wykład Marcina Gołaszewskiego z Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, na temat problemów w zakresie oceny testów poligraficznych, ich wiarygodności, prawidłowości przeprowadzenia i możliwych prób zakłócania.

Trzeci panel poświęcony został nowoczesnym technikom i metodom wspomagającym badania poligraficzne. Rozważania na płaszczyźnie teoretycznej rozpoczął Przemysław Wrzosek, omawiając analizę wypowiedzi jako metodę badania poligraficznego. Kolejni referenci, Piotr Herbowski i Dominika Słapczyńska, opisali problem badań poligraficznych świadków koronnych. Temat okazał się ciekawy, zwłaszcza w kontekście kontrowersyjnej konstrukcji przepisów z zakresu świadka koronnego. Zaproponowali stosowanie pytania możliwego do wykorzystania w badaniach poligraficznych z tego zakresu. Kolejny referat poświęcony detekcji kłamstwa za pomocą kamery termowizyjnej, przekrojowo przedstawiał osiągnięcia w tej dziedzinie badaczy zagranicznych i polskich. Przedstawione wyniki badań porównane zostały w wynikami uzyskanymi w badaniach poligraficznych. Poruszona została kwestia materii prawnej, oraz, jak się wydaje – równie istotna, kwestia etyczna, ze względu na możliwość przeprowadzenia badań bez zgody osoby badanej. Kolejnym prelegentem był Jan Widacki, który omówił problem żenującego poziomu książek z zakresu kryminalistyki, szczególnie zagadnień

dotyczących badań poligraficznych. Krytyka, płynąca z doświadczenia akademickiego i zawodowego, dotyczyła przede wszystkim niespójności podręczników a często wręcz sprzeczności tez dotyczących dopuszczalności zastosowania i wiarygodności badań poligraficznych.

Na seminarium obecni byli również przedstawiciele firm produkujących sprzęt poligraficzny: Bruce Withe z firmy Axciton, oraz Monika Antos z firmy Limestone, którzy zaprezentowali najświeższe rozwiązania technologiczne.